

Riksdagens svar på regeringens proposition med förslag till lag om tryckbärande anordningar och lag om ändring av kärnenergilagen

Till riksdagen har överlämnats regeringens proposition nr 7/1999 rd med förslag till lag om tryckbärande anordningar och lag om ändring av kärnenergilagen. Riksdagen, som

i ärendet mottagit ekonomiutskottets betänkande nr 4/1999 rd, har antagit följande lagar:

Lag

om tryckbärande anordningar

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 kap.

Allmänna bestämmelser

1 §

Denna lag tillämpas på tryckbärande anordningar.

Denna lag tillämpas i enlighet med vad som bestäms särskilt på

- 1) tryckbärande anordningar i kärnanläggningar,
- 2) tryckbärande anordningar inom försvarsförvaltningens verksamhetsområde,
- 3) tryckbärande anordningar i fartyg,
- 4) tryckbärande anordningar i luftfartyg och deras användningsutrustning.

På sådana tryckbärande kärl och cisterner som avses i lagen om transport av farliga ämnen (719/1994) tillämpas denna lag endast i fråga om placeringen och användningen av dem.

2 §

I denna lag avses med

- 1) *tryckbärande anordning* en cistern, ett rörsystem och någon annan teknisk helhet i

vilken övertryck råder eller kan utvecklas samt tekniska helheter som är avsedda att skydda en tryckbärande anordning,

2) *CE-märkning* sådan märkning som föreskrivs i lagen om att vissa produkter skall förses med CE-märkning (1376/1994),

3) *ministeriet* handels- och industriministeriet,

4) *tillsynsmyndighet* säkerhetsteknikcentralen,

5) *besiktningsorgan* en organisation som har konstaterats vara kompetent och som har rätt att utföra de uppgifter som i denna lag föreskrivs för ett besiktningsorgan.

2 kap.

Garanterande av en tryckbärande anordnings säkerhet

3 §

En tryckbärande anordning skall konstrueras och placeras samt skötas, drivas och besiktas så att den inte äventyrar någons hälsa, säkerhet eller egendom.

4 §

Att en tryckbärande anordning överensstämmer med de krav som anges i 3 § påvisas genom besiktning som besiktningsorganen utför eller genom andra förfaranden på det sätt som närmare bestäms genom förordning och ministeriebeslut.

Genom ett ministeriebeslut kan anges i fråga om vilka tryckbärande anordningar det inte krävs att överensstämme enligt 1 mom. påvisas på grund av den ringa fara som trycket medför.

Åtgärder som ett utländskt besiktningsorgan har vidtagit för att påvisa överensstämme godkänns, om detta förutsätts i Europeiska gemenskapens rättsakter.

5 §

Ministeriet utnämner och erkänner och tillsynsmyndigheten godkänner ett besiktningsorgan att utföra uppgifter enligt 4 § 1 mom. så som närmare bestäms genom förordning.

En förutsättning för att ett besiktningsorgan skall kunna utnännas, erkännas eller godkännas är att besiktningsorganet i fråga om sin verksamhet och ekonomi är oberoende, har en ansvarsförsäkring och till sitt förfogande har tillräckligt med yrkeskunnig personal samt de system, anordningar och utrustningar som verksamheten förutsätter. Närmare bestämmelser om förutsättningarna för att ett besiktningsorgan skall kunna utnännas, erkännas och godkännas samt om de handlingar som skall fogas till ansökan och som visar att kraven uppfylls utfärdas genom förordning.

Ett besiktningsorgan kan utnännas, erkännas och godkännas för viss tid. För besiktningsorganet kan ställas krav, begränsningar och andra villkor som gäller dess verksamhet. Besiktningsorganet skall anmäla sådana ändringar i sin verksamhet som påverkar förutsättningarna för att det skall kunna utnännas, erkännas eller godkännas.

Tillsynsmyndigheten övervakar verksamheten hos de besiktningsorgan som den har godkänt samt försäkras sig med bestämda intervaller om att de föreskrivna kraven uppfylls. Ministeriet övervakar på motsvarande sätt den verksamhet som bedrivs av de besiktningsorgan det har utnämnt och erkänt och bistås härvid av tillsynsmyndigheten. Om ett besiktningsorgan inte uppfyller de krav som föreskrivits eller är verksamt i strid med bestämmelserna, skall ministeriet

eller tillsynsmyndigheten återkalla sin utnämning, sitt erkännande eller godkännande.

6 §

Den som släpper ut en tryckbärande anordning på marknaden skall kunna påvisa att såväl den tryckbärande anordningen som konstrueringen och tillverkningen av den uppfyller kraven enligt 3 §.

Vad som föreskrivs i 1 mom. gäller också den som

1) exporterar en tryckbärande anordning, om det i Europeiska gemenskapens rättsakter av exportören förutsätts påvisande enligt 1 mom.,

2) tillverkar en tryckbärande anordning för eget bruk eller för att överlåta den till någon annan,

3) installerar eller reparerar en tryckbärande anordning,

4) avser att ta i bruk en tryckbärande anordning vars överensstämme med kraven inte har påvisats.

Genom ministeriebeslut kan bestämmas om den CE-märkning som sammanhänger med det påvisande som avses i 1 mom.

7 §

Genom ministeriebeslut kan bestämmas att besiktning skall begäras i fråga om placeringen av vissa tryckbärande anordningar.

8 §

En tryckbärande anordning som kan medföra betydande fara skall registreras på det sätt som bestäms genom ministeriebeslut.

På en tryckbärande anordning som skall registreras skall med bestämda intervaller göras en besiktning (*periodisk besiktning*) samt vid behov en ändringsbesiktning för att det skall kunna säkerställas att den tryckbärande anordningen vid adekvat drift inte äventyrar någons hälsa, säkerhet eller egendom. Genom ministeriebeslut kan bestämmas att också andra än sådana tryckbärande anordningar som skall registreras skall besiktas.

Genom ministeriebeslut kan dessutom föreskrivas att uppgifter för utövande av tillsyn skall lämnas till registret samt om åtgärder som ersätter de periodiska besiktningarna.

9 §

De anordningar, aggregat och anordnings-system som behövs för säker drift av en

tryckbärande anordning skall besiktas på det sätt som bestäms genom ministeriebeslut.

10 §

Ägaren och innehavaren av en tryckbärande anordning skall

1) sörja för att en tryckbärande anordning placeras samt drivs, besiktas och övervakas i enlighet med författningarna,

2) sörja för att den tryckbärande anordningen är säker efter att den tagits i bruk, vid behov genom riskbedömning och beredskap inför risksituationer,

3) till driftövervakare för en tryckbärande anordning som skall registreras utse en person som har den kompetens som krävs för uppgiften och sådan sakkunskap om en tryckbärande anordnings konstruktion, drift och underhåll som skall anses tillräcklig,

4) sörja för att driftövervakaren ges möjlighet att sköta och driva den tryckbärande anordningen så att den inte medför fara för människor eller egendom,

5) sörja för att uppgifter om en tryckbärande anordning som skall registreras lämnas till tillsynsmyndigheten.

Den kompetens som avses i 1 mom. 3 punkten skall påvisas med ett kompetensbrev eller andra utredningar på det sätt som bestäms genom ministeriebeslut. Om beviljandet av kompetensbrev och om de krav på utbildning och arbetserfarenhet som skall uppfyllas för att kompetensbrev skall kunna beviljas bestäms vid behov närmare genom förordning. Om utbildnings- och arbetserfarenhetskraven då kompetensen påvisas med andra utredningar än kompetensbrev samt om driftövervakarens uppgifter kan bestämmas närmare genom ministeriebeslut.

3 kap.

Tillsyn

11 §

Tillsynsmyndigheten övervakar att denna lag följs. Om tillsynen över skyddet för arbetstagare bestäms särskilt.

12 §

I syfte att övervaka att denna lag följs har tillsynsmyndigheten rätt att

1) få tillträde till ställen där tryckbärande anordningar samt delar av och material till sådana tillverkas, lagras, säljs, installeras,

repareras, drivs och besiktas,

2) få nödvändiga prover och provexemplar av tryckbärande anordningar samt delar och material till sådana av ägare, innehavare, tillverkare, den som bedriver installations- och reparationsverksamhet, importör, försäljare och lagerhållare samt av besiktningsorgan.

Tillsynsmyndigheten skall ersätta de prover och provexemplar som avses i 1 mom. 2 punkten enligt gängse pris, om det inte visar sig att den tryckbärande anordningen strider mot denna lag.

13 §

Polisen skall vid behov ge tillsynsmyndigheten handräckning för övervakningen av att denna lag iakttas och för verkställigheten av lagen. Detsamma gäller tullmyndigheterna, om den tryckbärande anordningen importeras från ett område utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet.

14 §

Utan hinder av de sekretessbestämmelser som gäller utlämnande av uppgifter har tillsynsmyndigheten för övervakningen av att denna lag följs rätt att

1) av tullmyndigheterna få namnet på importören av en tryckbärande anordning samt uppgifter som gäller den tryckbärande anordningens typ, mängd och tidpunkt för importen vid import från ett område utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet,

2) av arbetarskyddsmyndigheterna och brandmyndigheterna få uppgifter om skador i fråga om tryckbärande anordningar,

3) få uppgifter om tryckbärande anordningar samt delar och material till sådana av ägare, innehavare, tillverkare, den som bedriver installations- och reparationsverksamhet, importör, försäljare och lagerhållare samt av besiktningsorgan.

15 §

Om det vid tillsynen konstateras att en tryckbärande anordning eller dess placering eller drift inte uppfyller kraven enligt 3 §, har tillsynsmyndigheten rätt att

1) temporärt eller permanent förbjuda tillverkning, saluhållande, försäljning och annan överlåtelse och drift av en sådan tryckbärande anordning,

2) kräva att sådana ändringar görs i den tryckbärande anordningen eller tillverkningen, placeringen eller driften av den att kra-

ven uppfylls samt att kräva att det påvisas att kraven uppfylls,

3) bestämma att en tryckbärande anordning skall ändras så att den inte lämpar sig för drift under tryck eller, om detta inte anses ändamålsenligt, bestämma hur det annars skall förfaras med den tryckbärande anordningen, om de förbud och ändringar som avses i 1 och 2 punkten inte kan anses tillräckliga,

4) förplikta den som tillverkar, importerar eller säljer tryckbärande anordningar att offentligt meddela om en fara som sammanhänger med den tryckbärande anordningen samt att själv lämna ett sådant meddelande på tillverkarens, importörens eller försäljarens bekostnad,

5) ålägga verksamhetsutövaren att ersätta kostnaderna för provning och undersökning, om tillsynsmyndigheten använder sig av någon av de rättigheter som avses i 1—4 punkten.

Det som bestäms i 1 mom. gäller också tryckbärande anordningar som exporteras, om detta förutsätts i Europeiska gemenskapens rättsakter.

16 §

Om tillsynsmyndigheten konstaterar att en tryckbärande anordning som har försetts med CE-märkning, om den drivs i det syfte den planerats för, kan äventyra människors säkerhet eller medföra fara för egendom, skall tillsynsmyndigheten vidta nödvändiga åtgärder som avses i 15 § för att dra bort sådana tryckbärande anordningar från marknaden, förbjuda att de släpps ut på marknaden och tas i bruk eller för att begränsa den fria rörligheten för dem. Tillsynsmyndigheten skall omedelbart underrätta Europeiska gemenskapernas kommission om sina åtgärder och ange motiven till dem.

Om en tryckbärande anordning, som har försetts med CE-märkning, inte stämmer överens med kraven, skall tillsynsmyndigheten vidta åtgärder mot den som har gjort CE-märkningen samt meddela Europeiska gemenskapernas kommission och övriga stater som hör till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet om sina åtgärder.

17 §

Om CE-märkningen har fästs utan grund, är tillverkaren av en tryckbärande anordning eller dennes representant, som är etablerad inom Europeiska ekonomiska samarbetsom-

rådet, skyldig att vidta åtgärder för att få den tryckbärande anordningen att stämma överens med de bestämmelser som gäller märkningen.

Om den skyldighet som avses i 1 mom. inte fullgörs, skall tillsynsmyndigheten vidta nödvändiga åtgärder som avses i 16 §.

18 §

Om tillsynsmyndigheten konstaterar att driftövervakaren är olämplig för sin uppgift, kan tillsynsmyndigheten ålägga den som äger eller innehar den tryckbärande anordningen att utse en ny driftövervakare. Innan beslut om åläggandet meddelas skall tillsynsmyndigheten bereda driftövervakaren samt ägaren eller innehavaren tillfälle att bli hörda.

19 §

Om en skada på en tryckbärande anordning eller ett plötsligt tryckfall orsakar personskada eller en betydande skada på egendom, skall ägaren eller innehavaren av den tryckbärande anordningen utan dröjsmål anmäla det skedda till tillsynsmyndigheten. När en tryckbärande anordning skadas under en provning som sammanhänger med tillverkningen är tillverkaren av den tryckbärande anordningen anmälningsskyldig.

Tillsynsmyndigheten skall undersöka den händelse som ledde till skadan, om tillsynsmyndigheten bedömer att detta är nödvändigt för att orsaken till olyckan skall kunna redas ut eller olyckor förebyggas. Ägaren eller innehavaren av en tryckbärande anordning skall bistå tillsynsmyndigheten vid undersökningen.

4 kap.

Tvångsmedel och påföljder

20 §

Tillsynsmyndigheten kan förstärka ett förbud eller åläggande som myndigheten har meddelat med stöd av denna lag med vite eller hot om tvångsutförande på det sätt som föreskrivs i viteslagen (1113/1990).

Kostnaderna för en åtgärd som har vidtagits genom tvångsutförande betalas i förskott av statens medel.

De kostnader som avses i 2 mom. samt i 15 § får drivas in hos vederbörande utan dom eller utslag i den ordning som bestäms

i lagen om indrivning av skatter och avgifter i utsökningsväg (367/1961).

21 §

Den som uppsåtligen eller av grov oaktsamhet

1) underlåter att fullgöra en skyldighet enligt 3, 4 eller 6—10 § eller 19 § 1 mom. eller

2) inte iakttar ett förbud eller åläggande som har meddelats med stöd av 15—18 §, skall, om inte strängare straff för gärningen bestäms någon annanstans i lag, för *brott mot bestämmelserna om tryckbärande anordningar* dömas till böter.

Den som bryter mot ett förbud eller åläggande som har meddelats med stöd av denna lag och förstärkts med vite, kan få domseftergift för samma gärning.

22 §

Den ekonomiska vinning som ett brott som avses i 21 § 1 mom. har medfört skall dömas förverkad med iakttagande av 2 kap. 16 § strafflagen (39/1889).

Egendom som har varit föremål för ett sådant brott som avses i 21 § 1 mom., skall dömas förverkad till staten till den del förverkandepåföljden är nödvändig för att förhindra person- eller egendomsskador. Angående inskränkningar i förverkande av egendom, förverkande av egendomens värde i stället för egendomen, jämkning av förverkandepåföljd samt det förfarande som skall iakttas vid förverkande av egendom tillämpas 46 kap. 9—12 § strafflagen.

5 kap.

Särskilda bestämmelser

23 §

Tillsynsmyndigheten och besiktningsorganen kan, utan hinder av de sekretessbestämmelser som gäller utlämnande av uppgifter, till andra myndigheter lämna uppgifter som omfattas av affärs- eller yrkeshemligheten och som de har fått kännedom om vid utförandet av uppgifter som avses i denna lag samt till besiktningsorgan som bedriver sådan besiktningsverksamhet som avses i denna lag, till internationella organisationer och till stater som deltar i samarbetet lämna uppgifter som är nödvändiga för besiktningsorganens och tillsynsmyndighetens samarbete.

24 §

I ett förvaltningsbeslut som ministeriet och tillsynsmyndigheten har fattat med stöd av denna lag får ändring sökas enligt förvaltningsprocesslagen (586/1996). Beslutet skall iaktas trots att ändring har sökts, om besvärmyndigheten inte bestämmer något annat.

Om besiktningsorganet vägrar ge ett besiktnings- eller bedömningsintyg, skall beslutet motiveras och utan dröjsmål meddelas den som beslutet gäller. Besiktningsorganet skall samtidigt meddela hur sökanden kan få saken upptagen till ny behandling vid besiktningsorganet genom ett rättelseförfarande. På rättelser tillämpas ett förfarande som bestäms närmare i samband med att besiktningsorganet utnämns, erkänns eller godkänns. Ändring i ett beslut att vägra ge besiktnings- eller bedömningsintyg som besiktningsorganet fattat vid ett rättelseförfarande söks hos förvaltningsdomstolen på det sätt som bestäms i förvaltningsprocesslagen.

25 §

Närmare bestämmelser om tillämpning och verkställighet av denna lag utfärdas genom förordning och ministeriebeslut.

Om tillsynsmyndighetens rätt att bevilja undantag i enskilda fall av särskilda skäl bestäms genom ministeriebeslut.

Tillsynsmyndigheten meddelar vid behov tekniska och administrativa anvisningar som förenhetligar tillämpningen av denna lag.

6 kap.

Ikraftträdande

26 §

Denna lag träder i kraft den 29 november 1999.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

27 §

Genom denna lag upphävs lagen den 2 februari 1973 om tryckkärl (98/1973) jämte ändringar.

Aerosolförordningen av den 22 december 1993 (1433/1993) som har utfärdats med stöd av lagen om tryckkärl och lagen om explosionsfarliga ämnen (263/1953) förblir dock alltjämt i kraft.

Andra sådana bestämmelser i lagen om tryckkärl eller bestämmelser som givits med stöd av nämnda lag än 21 c § förordningen om tryckkärl (549/1973) som gäller konstruering, tillverkning och ibruktagande av tryckkärl samt besiktning och besiktningsorgan i anknytning härtill får tillämpas till den 29 maj 2002.

Om det någon annanstans i lagstiftningen hänvisas till lagen om tryckkärl, anses hänvisningen avse en hänvisning till lagen om tryckbärande anordningar.

28 §

De beslut av tillsynsmyndigheten samt intyg av besiktningsorganet och av ett anmält besiktningsorgan och motsvarande

handlingar som har utfärdats med stöd av lagen om tryckkärl förblir som sådana i kraft, om inte deras giltighetstid har begränsats eller om inte ministeriet eller tillsynsmyndigheten begränsar deras giltighetstid.

29 §

Tryckbärande anordningar som har godkänts för att tas i bruk innan denna lag träder i kraft får alltjämt drivas, även om de inte uppfyller kraven enligt denna lag. Tillsynsmyndigheten kan dock bestämma om begränsningar i fråga om drivandet av sådana tryckbärande anordningar om detta anses nödvändigt för att person- eller egendoms-skador skall kunna förhindras.

Lag

om ändring av kärnenergilagen

I enlighet med riksdagens beslut *ändras* i kärnenergilagen av den 11 december 1987 (990/1987) 60 § och *fogas* till lagen en ny 60 a § som följer:

60 §

Tryckbärande anordningar

Med stöd av denna lag övervakas tryckbärande anordningar i kärnanläggningar:

1) tryckbärande anordningar som konstruerats speciellt för kärnanläggningar och i vilka en driftstörning kan orsaka ett radioaktivt utsläpp (*kärnteknisk tryckbärande anordning*),

2) andra tryckbärande anordningar i kärnanläggningar (*vanlig tryckbärande anordning*),

om inte något annat bestäms nedan.

Angående tekniska krav, påvisande av säkerhet och övriga förutsättningar för utsläppande på marknaden i fråga om vanliga tryckbärande anordningar i kärnanläggningar gäller vad som bestäms i lagen om tryckbärande anordningar (/).

Angående tryckbärande anordningar som

används vid transport av kärnämnen eller kärnavfall gäller vad som bestäms i 61 §.

60 a §

Tillsyn över tryckbärande anordningar

Strålsäkerhetscentralen godkänner tillverkare av kärntekniska tryckbärande anordningar för uppgiften samt ett besiktningsorgan eller provningsorgan för att utföra uppgifter inom tillsynen över tryckbärande anordningar i kärnanläggningar.

En förutsättning för att ett besiktnings- och provningsorgan skall kunna godkännas är att besiktnings- och provningsorganet i fråga om sin verksamhet och ekonomi är oberoende och att det har en ansvarsförsäkring. Dessutom skall tillverkaren, besiktningsorganet och provningsorganet ha ett utvecklat kvalitetssystem, yrkeskunnig och erfaren personal samt de metoder, anordningar och

den utrustning som tillverkningen och verksamheten kräver och som har validerats på adekvat sätt.

Om verksamheten hos den som tillverkar en tryckbärande anordning, ett besiktningsorgan eller provningsorgan inte uppfyller de krav eller villkor som föreskrivits eller som ställts i ett beslut om godkännande, kan strålsäkerhetscentralen återkalla godkännandet. Om det är motiverat för tryggnad av säkerheten, kan strålsäkerhetscentralen, efter att ha givit den berörda organisationen eller anläggningen tillfälle att bli hörd, ändra de krav och villkor som ställts i beslutet om godkännande.

Denna lag träder i kraft den 29 november 1999.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

Bestämmelser som baserar sig på den 60 § som gäller när denna lag träder i kraft och som gäller övervakning och besiktning av tryckkärl kan tillämpas till den 29 maj 2002, om inte något annat bestäms genom förordning.

Beslut av tillsynsmyndigheten samt intyg och motsvarande dokument från ett besiktningsorgan, vilka getts med stöd av den 60 § som gäller när denna lag träder i kraft, förblir som sådana i kraft, om inte deras giltighetstid har begränsats på något annat sätt eller tillsynsmyndigheten begränsar deras giltighetstid.

Tryckbärande anordningar som godkänts för drift innan denna lag träder i kraft får alltjämt drivas om inte strålsäkerhetscentralen beslutar annorlunda för att trygga säkerheten.

Om termen tryckkärl används i författningar som har utfärdats med stöd av kärnenergilagen anses därmed avses tryckbärande anordning.

Helsingfors den 18 juni 1999
